

شیوه نامه‌ی اجرایی

برای

آیین‌نامه‌ی مقطع دکتری تخصصی (Ph.D)

دانشگاه مازندران

به شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی

ویژه‌ی ورودی‌های سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و بعد از آن

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۳	ماده‌ی ۱. هدف
۳	ماده‌ی ۲. تعاریف
۶	ماده‌ی ۳. تعریف مقطع
۶	ماده ۴. مدت مقطع
۶	ماده‌ی ۵. شرایط پذیرش
۷	۵-۱. آزمون دکتری
۷	۵-۲. احراز بسندگی زبان خارجی
۷	ماده‌ی ۶. مراحل دوره
۸	۶-۱. مرحله‌ی آموزشی
۱۰	۶-۲. مرحله‌ی پژوهشی
۱۰	ماده‌ی ۷. واحدهای مقطع
۱۲	ماده‌ی ۸. موضوع رساله
۱۳	ماده‌ی ۹. مدرّس، استاد راهنما و مشاور
۱۶	ماده‌ی ۱۰. ارزیابی جامع
۱۶	۱۰-۱. شرایط شرکت در ارزیابی جامع
۱۷	۱۰-۲. دستورالعمل برگزاری ارزیابی جامع
۲۰	ماده‌ی ۱۱. تصویب پیشنهاد (طرح پیشنهادی رساله)
۲۲	ماده‌ی ۱۲. ارزیابی رساله (دفاع از رساله)
۲۲	۱۳-۱. شرایط ارزیابی رساله
۲۷	ماده‌ی ۱۴. دانش آموختگی
۲۷	ماده‌ی ۱۵. تخلف علمی
۲۸	ماده‌ی ۱۶. محرومیت از تحصیل
۲۸	ماده‌ی ۱۷. سایر موارد
۳۰	ماده‌ی ۱۸
۳۰	ماده‌ی ۱۹
۳۱	شیوه نامه دوره توانمندسازی زبان خارجه

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مصوب ۱۳۸۳/۰۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در راستای حفظ و ارتقای کیفیت آموزشی در نظام آموزش عالی کشور و تحقق گام دوم انقلاب اسلامی، مرجعیت علمی و مشارکت دانشگاه‌ها در تمدن‌سازی با رویکرد حکمتی و دانایی‌محور، از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری آیین‌نامه‌ی یکپارچه‌ی مقررات آموزشی مقاطع تحصیلی تدوین و به کلیه‌ی زیرنظام‌های آموزش عالی که به نحوی مسئول پذیرش، آموزش و بالندگی دانشجویان مقطع دکتری تخصصی هستند، برای اجرا ابلاغ گردید.

ماده‌ی ۱. هدف

هدف از تدوین این شیوه‌نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی کشور به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی و منطبق با نیازهای جامعه، در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در مقطع دکتری تخصصی است.

ماده‌ی ۲. تعاریف

۱. **وزارتین:** منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.
۲. **شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی:** منظور شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت است.
۳. **دانشگاه:** منظور دانشگاه‌های مازندران و مراکز آموزش عالی و پژوهشی (اعم از دولتی و غیردولتی) است که دارای مجوز تأسیس از وزارت هستند.
۴. **آموزش رایگان:** منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز مقطع تحصیلی، بدون پرداخت هزینه (در دانشگاه‌های استفاده‌کننده از بودجه‌ی عمومی دولت) است.
۵. **دانشجو:** فردی است که در یکی از رشته‌های مقطع تحصیلی دکتری تخصصی برابر ضوابط معین، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل است.
۶. **دانش‌آموخته:** فردی است که یکی از رشته‌های تحصیلی دکتری تخصصی را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوط را دریافت کرده است.
۷. **مرخصی تحصیلی:** مدت زمان مشخصی است که دانشجو، برابر ضوابط معین، به‌طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.
۸. **انصراف تحصیلی:** فرایندی است که در آن دانشجو به‌طور خود خواسته از ادامه‌ی تحصیل خودداری کند.

۹. حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیت‌های تحصیلی دانشگاه شرکت می‌کند.

۱۰. غیر حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو بدون حضور در دانشگاه، فعالیت‌های تحصیلی دارد.

۱۱. نیمه حضوری: شیوه‌ای از پذیرش است که بخشی از آموزش آن به صورت حضوری و بخشی دیگر غیرحضوری به انجام می‌رسد.

۱۲. شهریه پرداز: منظور آموزش دانشجو در مقطع دکتری تخصصی به ازای پرداخت هزینه‌هاست.

۱۳. استاد راهنما: یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام رساله بر عهده دارد و از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه (یا با مجوز دانشگاه از خارج از دانشگاه) انتخاب می‌شود.

۱۴. استاد مشاور: یکی از اعضای هیأت علمی و یا فرد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط است که مسئولیت مشاوره‌ی دانشجو را در انجام رساله بر عهده دارد و از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه و یا متخصصان خارج از دانشگاه انتخاب می‌شود.

۱۵. متخصصان حرفه‌ای: صاحب‌نظران یا کارشناسان باتجربه‌ی غیر هیأت علمی در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای به تأیید دانشگاه هستند.

۱۶. مدرّس: عضو هیأت علمی دانشگاه یا شخصی که به واسطه‌ی ابلاغ رسمی از جانب دانشگاه برای تدریس یک یا چند درس در دانشگاه به کار گیری می‌شود.

۱۷. برنامه‌ی درسی: مجموعه‌ی به هم پیوسته‌ای از دروس و فعالیت‌های هر رشته‌ی تحصیلی با هدفی مشخص، مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی است.

۱۸. واحد درسی: ارزش مقداری درسی است که ساعات هر واحد مطابق آیین‌نامه‌ی تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی تعیین می‌شود و طبق برنامه‌ی درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی اجرا می‌شود.

۱۹. گروه آموزشی: بنیادی‌ترین واحد علمی سازمانی دانشگاهی، متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته‌ی علمی خاص یا چند رشته‌ی متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته‌ی تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.

۲۰. شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران یا شورای تحصیلات تکمیلی گروه در شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی است.

۲۱. درس جبرانی: درسی است که با تأیید گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجوی، در آغاز مقطع تحصیلی، ضروری تشخیص داده می‌شود این نوع درس فقط برای دانشجویانی که از رشته‌های غیرمرتبط وارد مقطع دکتری می‌شوند، مطابق ضوابط وزارت قابل ارائه است.

۲۲. مجموعه امتحانی: منظور مجموعه امتحانی مندرج در دفترچه ثبت‌نام آزمون سازمان سنجش آموزش کشور است.

۲۳. رشته‌ی تحصیلی: یک شعبه‌ی فرعی از شاخه‌های علمی که به لحاظ موضوع دارای قلمرو مشخص و متمایز از سایر شاخه‌های علمی است و به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌انجامد.

۲۴. گرایش تحصیلی: به شعبه‌ای از یک رشته که ناظر بر وجه تخصصی آن باشد، اطلاق می‌شود. اختلاف درس‌ها در دو گرایش از یک رشته، نباید از ۷۰ درصد کل واحدهای رشته بیشتر باشد.

۲۵. دکتری تخصصی: مقطع تحصیلی است که پس از مقطع کارشناسی ارشد آغاز می‌شود و شامل ۳۶ واحد درسی است.

۲۶. شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی: شیوه‌ای تحصیلی است که برنامه‌ی درسی مربوط به آن، علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر اجرای یک پروژه‌ی تحقیقاتی است که منجر به رساله می‌شود.

۲۷. ارزیابی جامع: بررسی همه جانبه از توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی دکتری تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای مقطع برگزار می‌شود.

۲۸. نیم‌سال تحصیلی: بازه‌ی زمانی تعیین شده که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.

۲۹. پیشنهاد: طرح پیشنهادی رساله‌ی دانشجوی دوره‌ی دکتری است.

۳۰. رساله: مستند علمی است که در فرایند تحصیل دانشجوی دکتری تخصصی و از طریق تحقیق در یک حوزه‌ی معین از رشته یا گرایش تحصیلی، با راهنمایی استاد(ان) راهنما و بر اساس استانداردهای پژوهشی با هدف توسعه‌ی مرزهای دانش تدوین می‌شود.

۳۱. کمیته‌ی تصویب: منظور کمیته‌ی تصویب پایان‌نامه و رساله‌ی دانشگاه است.

۳۲. کمیته‌ی منتخب: کمیته‌ای است منتخب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه که با تفویض اختیار آن شورا، بررسی و تصمیم‌گیری در باره‌ی پاره‌ای از موضوعات آموزشی را انجام می‌دهد.

۳۳. هیأت داوران: اعضای هیأت علمی یا افراد متخصص دارای صلاحیت دانشگاهی هستند که برای ارزیابی کمی و کیفی رساله‌ی دانشجوی دکتری تخصصی، مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب دانشگاه انتخاب می‌شوند.

۳۴. هزینه‌های رفاهی: منظور تسهیلات و امکانات غیرآموزشی مانند کمک هزینه‌های خوابگاه، تغذیه، ایاب و ذهاب و سایر مواردی که توسط دانشگاه به صورت رایگان یا یارانه‌ای به دانشجو تخصیص می‌یابد.

ماده‌ی ۳. تعریف مقطع

مقطع دکتری تخصصی بالاترین مقطع تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند. این مقطع به دو شیوه‌ی «آموزشی- پژوهشی» و «پژوهشی» برگزار می‌شود.
تبصره: این شیوه‌نامه برای اجرای شیوه‌ی «آموزشی- پژوهشی» است.

ماده‌ی ۴. مدت مقطع

مدت مجاز تحصیل در مقطع دکتری تخصصی در شیوه‌ی «آموزشی- پژوهشی» حداقل ۶ نیمسال تحصیلی (برابر ۳ سال) و حداکثر ۸ نیمسال تحصیلی (برابر ۴ سال) است و تحصیل در این مقطع به صورت تمام وقت است.

۴-۱. در صورتی که دانشجو در مدت مقرر دانش آموخته نشود، شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه اختیار دارد به درخواست دانشجو و پیشنهاد استاد راهنما مدت تحصیل را حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی افزایش دهد. برای دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت موجه نبودن دلایل و عدم تأیید استاد راهنما تحصیل در دو نیمسال مذکور منوط به پرداخت هزینه‌ی مصوب هیأت امانا است. چنانچه دانشجو در این مدت دانش آموخته نشود، تقاضای دانشجو در خصوص ادامه‌ی تحصیل در شورای موارد خاص دانشگاه قابل بررسی است.

۴-۲. چنانچه دانشجو مطابق با بند «۴-۱» متقاضی افزایش سنوات تحصیلی باشد، موظف است حداقل چهار هفته قبل از اتمام سنوات، تقاضای خود را به منظور تأیید استاد راهنما در سامانه‌ی جامع آموزشی دانشگاه بارگذاری نماید تا پس از تأیید استاد راهنما، مدیر گروه (به نمایندگی از شورای تحصیلات تکمیلی گروه) و معاون آموزشی دانشکده در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه طرح شود و تصمیم مقتضی اتخاذ گردد.

ماده‌ی ۵. شرایط پذیرش

برای ورود به مقطع دکتری تخصصی، احراز شرایط زیر الزامی است:

الف) احراز شرایط عمومی ورود به آموزش عالی.

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکتری حرفه‌ای از یکی از دانشگاه‌های داخل یا خارج از کشور که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده‌باشد.

پ) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته‌ی مورد نظر از طریق آزمون و مصاحبه.

ت) احراز توانایی در زبان خارجی.

تبصره. تحصیل هم‌زمان دانشجوی مقطع دکتری تخصصی در کلیه‌ی شیوه‌های آموزشی و در تمامی مقاطع تحصیلی دانشگاه‌ها (دولتی و غیر دولتی) ممنوع است.

۱-۵. آزمون دکتری

آزمون دکتری در دو مرحله انجام می‌شود:

مرحله‌ی اول) آزمون کتبی سنجش علمی از سوی سازمان سنجش آموزش کشور.

مرحله‌ی دوم) ارزیابی تخصصی دانشگاه: ارزیابی تخصصی می‌تواند به صورت کتبی یا مصاحبه (شفاهی) باشد. معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، نحوه‌ی ارزیابی تخصصی و امتیاز هر یک از بخش‌های آن (سوابق داوطلبان، اعم از آموزشی، پژوهشی و شفاهی / مصاحبه) و مدارک مورد نیاز را در زمان مناسب به اطلاع داوطلبان می‌رساند.

تبصره‌ی ۱: ارزیابی تخصصی توسط کارگروهی مرکب از: (۱) مدیر گروه تحصیلات تکمیلی یا نماینده‌ی وی؛ (۲) نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشکده با هماهنگی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه (بدون حق رأی)؛ (۳) اعضای هیأت علمی واجد شرایط راهنمایی دانشجویان هر رشته-گرایش در سال مورد نظر (به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه).

تبصره‌ی ۲: شرکت کلیه‌ی متقاضیان در ارزیابی تخصصی الزامی است.

۲-۵. احراز بسندگی زبان خارجی

به منظور احراز بسندگی زبان خارجی برای دانشجویان مقطع دکتری تخصصی، لزوماً شیوه‌نامه‌ی اجرایی احراز بسندگی زبان خارجی به شماره‌ی ۲۱/۲۹۹۳۳۰ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۷ ابلاغی از سوی معاونت آموزشی وزارت عتف و نیز شیوه‌نامه‌ی داخلی برگزاری دوره‌های توانمندسازی زبان خارجی ویژه‌ی دانشجویان مقطع دکتری تخصصی دانشگاه مازندران که بر اساس تبصره‌ی ۴ بند ۳ ماده‌ی ۲ شیوه‌نامه‌ی وزارت تنظیم گردیده است و توسط معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران ابلاغ گردیده است، باید مبنای عمل قرار گیرد (فایل‌های پیوست).

ماده‌ی ۶. مراحل مقطع دکتری تخصصی

مقطع دکتری به شیوه‌ی «آموزشی-پژوهشی» به دو مرحله تقسیم می‌شود: (۱) آموزشی (۲) پژوهشی.

۱-۶. مرحله‌ی آموزشی

آموزش در مقطع دکتری تخصصی مبتنی بر نظام ترمی-واحدی است و دانشگاه موظف است برنامه‌های آموزشی و درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت را اجرا کند و در همین ارتباط، مدیر گروه با نظر شورای تحصیلات تکمیلی گروه، مسئولیت برنامه‌ریزی دروس و نظارت بر اجرای آن را بر عهده دارد.

تبصره‌ی ۱: هر نیمسال تحصیلی هجده هفته، شامل شانزده هفته آموزش و دو هفته ارزشیابی پایان نیمسال است

تبصره‌ی ۲: مرحله‌ی آموزشی با پذیرفته‌شدن داوطلب آغاز می‌گردد و به ترتیب: الف) با گذراندن دروس مقطع؛ ب) قبولی در ارزیابی جامع؛ ج) تصویب پیشنهاد، پایان می‌یابد. تصویب پیشنهاد صرفاً بعد از قبولی در ارزیابی جامع، امکان‌پذیر می‌باشد.

۱-۱-۶. تشکیل کلاس درس مقطع دکتری حداقل با ۲ دانشجو مجاز است.

تبصره‌ی ۱: در صورتی که اعلام ظرفیت پذیرش دانشگاه بیش از «۱» نفر بوده، ولی دانشجو پذیرفته‌نشده‌باشد، حق‌التدریس برای یک دانشجو به صورت کامل پرداخت گردد.

تبصره‌ی ۲: در شرایط اضطراری، تشکیل کلاس با یک نفر به شرط اعمال ضریب کاهشی حق‌التدریس، به تشخیص معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه و صدور مجوز کتبی، امکان‌پذیر است.

۲-۱-۶. هر عضو هیأت علمی مجاز به تدریس حداکثر نیمی از واحدهای آموزشی دانشجویان ورودی هر سال تحصیلی است.

۳-۱-۶. مدیر گروه آموزشی موظف است برنامه‌ی دروس ۳ و ۴ واحدی را حداقل در دو نوبت و در دو روز در هفته ارائه نماید.

۴-۱-۶. با توجه به این‌که پذیرش دانشجو منوط به موافقت کتبی یکی از اعضای هیأت علمی واجد شرایط برای هدایت دانشجویست، دانشجوی پذیرفته‌شده از بدو ورود، زیر نظر عضو هیأت علمی مربوط به‌عنوان استاد راهنما، فعالیت آموزشی و پژوهشی خود را آغاز نموده و ادامه خواهد داد.

تبصره: چنانچه حداکثر تا دو نیمسال پس از شروع تحصیل دانشجو، استاد راهنما بنابه دلایلی از هدایت دانشجو منصرف شود، باید تقاضای کتبی خود را با توضیحات لازم به گروه ارائه نماید تا موضوع در گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده بررسی و تصمیم‌گیری شود.

۵-۱-۶. در ارائه‌ی دروس مقطع دکتری تخصصی لازم است آخرین برنامه‌ی درسی (سرفصل مصوب) رشته/گرایش تحصیلی مد نظر قرار گیرد.

۶-۱-۶. در شرایط اضطرار، به‌کارگیری مدرّسان مدعو، منوط به ارسال دلایل توجیهی گروه و مستندات احراز شرایط مدرّس به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه و اخذ مجوز از آن مدیریت است.

۶-۱-۷. برگزاری دروس دکتری تخصصی به صورت معرفی به استاد، مجاز نیست.

۶-۱-۸. در صورت ارائه‌ی درس سمینار، دانشجویان باید یک سخنرانی از نتیجه‌ی مطالعات خود در این درس را در دانشکده‌ی مربوط با نظارت گروه آموزشی ارائه دهند. موضوع سمینارها نیز باید در راستای سرفصل مصوب گروه آموزشی مربوط باشد.

۶-۱-۹. با توجه به ماهیت مقطع آموزشی و ضرورت برگزاری به موقع ارزیابی جامع، اعلام نمره‌ی دروس نباید مشروط به ارائه‌ی مقاله‌ی علمی-پژوهشی (اعم از پذیرش یا چاپ) یا ترجمه‌ی بخشی از یک کتاب در طول نیمسال گردد.

۶-۱-۱۰. مدرس هریک از دروس مقطع دکتری موظف است نمره‌ی درس مربوط را حداکثر تا دو ماه بعد از زمان برگزاری امتحان و درس سمینار را در طول سه ماه بعد از پایان امتحانات همان نیمسال از طریق سامانه‌ی جامع آموزشی دانشگاه به طور موقت ثبت کند و حداکثر ۲۰ روز پس از آن برای رسیدگی به اعتراضات مکتوب دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، اوراق امتحانی را بازبینی و نتیجه‌ی آن را به صورت مکتوب (در سامانه‌ی مزبور) به دانشجو اعلام و سپس نمره را ثبت قطعی نماید. در غیر این صورت، ثبت نمره منوط به حضور استاد درس در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و تصمیم‌گیری آن شورا است.

تبصره: تغییر نمره فقط تا قبل از قطعی شدن آن امکان‌پذیر و در غیر این صورت ممنوع است.

۶-۱-۱۱. مدرس درس موظف است برگه‌های امتحانی و سایر فعالیت‌های درسی و مستندات آزمون در هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سوابق درس تا حداقل یک نیمسال تحصیلی نزد خود نگهداری کند.

۶-۱-۱۲. گروه‌های مجری مقطع دکتری برای تحقق اهداف ذیل، موظفند حداقل هر چهار سال یکبار برنامه‌ی درسی و محتوای دروس مقطع را مطابق با مقررات، بازنگری و به معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیشنهاد نمایند:

الف) به روز کردن محتوای دروس در پیوند با تحولات علوم و فناوری.

ب) انطباق برنامه‌های درسی با نیازهای علمی و فنی کشور.

پ) استفاده از منابع علمی و نرم‌افزارهای تخصصی جدید.

ت) به کارگیری شیوه‌های نوین آموزشی.

۶-۱-۱۳. «تغییر رشته» یا «انتقال» یا «تغییر گرایش» دانشجوی مقطع دکتری تخصصی در «همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها» (دولتی یا غیردولتی)، ممنوع است.

۲-۶. مرحله‌ی پژوهشی

مرحله‌ی پژوهشی به صورت رسمی به ترتیب بعد از اتمام موفقیت آمیز مرحله‌ی آموزشی، قبولی در ارزیابی جامع و سپس تصویب پیشنهاد (طرح پژوهشی رساله) در شورای تحصیلات تکمیلی گروه آغاز می‌شود و با دفاع از رساله به پایان می‌رسد.

ماده‌ی ۷. واحدهای مقطع

تعداد واحدهای درسی مقطع دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است که در برنامه‌ی درسی هر رشته‌ی تحصیلی لحاظ می‌شود.

تبصره: بر اساس مصوبه‌ی هیأت امنای حداکثر پرداخت هزینه‌ی راهنمایی برای رساله، ۲۰ واحد است.

۷-۱. واحدهای آموزشی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و براساس برنامه‌ی درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود. در صورت نیاز به تعریف درس جدید، اقدامات لازم باید مطابق با مقررات مربوط از طریق گروه آموزشی انجام گیرد.

۷-۲. در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه ذیربط و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، دانشجویان رشته‌های غیرمرتبط موظفند علاوه بر واحدهای آموزشی مصوب، حداکثر ۶ واحد از درس‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی را به‌عنوان درس‌های جبرانی با حداقل نمره‌ی «۱۲» بگذرانند. گذراندن این درس‌ها اجباری است، اما در میانگین نمره‌های دانشجو محاسبه نمی‌گردد. گروه موظف است درس‌های جبرانی هردانشجو را در نیمسال اول تحصیلی به‌طور دقیق مشخص نماید و برنامه‌ریزی باید به‌نحوی صورت گیرد که دانشجو این درس‌ها را حداکثر تا پایان نیمسال دوم اخذ نماید.

تبصره: دانشجو باید هزینه‌ی اخذ دروس جبرانی را طبق تعرفه‌ی مصوب هیأت امنای و برحسب سال ورود پرداخت نماید.

۷-۳. دروس جبرانی مذکور در بند «۲-۷» الزاماً باید از واحدهای مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی مربوط و به شرط حضور دانشجویان در کلاس‌های ارشد ارائه شود.

۷-۴. در صورتی که دروس جبرانی در مقطع کارشناسی ارشد ارائه نشود، تشکیل کلاس‌های یاد شده، تابع ضوابط تشکیل کلاس مقطع دکتری خواهد بود.

۷-۵. زمان استفاده‌شده برای دروس جبرانی به شرط اخذ ۶ واحد، حداکثر به مدت یک نیمسال در سقف سنوات تحصیلی دانشجو محاسبه نمی‌شود.

۶-۷. دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های خارج از کشور که از سوی وزارت عتف و براساس قوانین و مقررات مربوط برای ادامه‌ی تحصیل به دانشگاه معرفی می‌شوند، در صورت پذیرش، واحدهای درسی رشته‌ی مربوط را باید به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه بگذرانند. این دسته از دانشجویان نیز تابع تمامی مواد و تبصره‌های این شیوه‌نامه هستند.

۷-۷. دانشجو در مرحله‌ی آموزشی موظف است در هر نیمسال حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد انتخاب نماید؛ مگر آن‌که واحدهای باقیمانده کمتر از ۶ واحد باشد. در صورت اخذ هم‌زمان درس‌های جبرانی (موضوع بند ۷-۲)، این تعداد تا سقف ۱۴ واحد قابل افزایش است.

۷-۸. ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس از سوی مدرس(ان) آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مرحله‌ای و پایانی برای دروس نظری و نظری- عملی در هر نیمسال تحصیلی صورت می‌پذیرد و بر مبنای عددی از صفر تا بیست تعیین می‌شود.

۷-۹. چنانچه میانگین کل نمرات دانشجوی دکتری تخصصی پس از گذراندن تمام واحدهای درسی مقطع کمتر از ۱۶ باشد، اجازه‌ی ورود به مرحله‌ی ارزیابی جامع را ندارد و تنها یک نیمسال «با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی» به وی فرصت داده می‌شود مجدداً با نظر استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه حداکثر ۶ واحد از درس‌هایی که در آن‌ها نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را کسب کرده است و یا درس‌هایی از میان دروس مصوب علاوه بر سقف واحدهای درسی مقطع تحصیلی با پرداخت هزینه‌های برابر با دروس جبرانی برای جبران (ترمیم) میانگین کل اخذ کند تا میانگین کل را به حداقل ۱۶ برساند و اجازه‌ی ورود به ارزیابی جامع را بیابد. در غیر این صورت دانشجو از ادامه‌ی تحصیل محروم می‌شود.

۷-۱۰. در صورتی که دانشجو به هر دلیل نتواند درسی را بگذراند و درس مذکور مجدداً در دانشگاه ارائه نشود، می‌تواند با نظر گروه آموزشی، درس دیگری را جایگزین نماید. نمره درس مردودی در ریزنمرات ثبت می‌شود و در میانگین نیمسال و کل محاسبه می‌گردد.

۷-۱۱. دانشجویی که در هر نیمسال تحصیلی در یک یا چند درس نمره‌ی قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال‌های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره‌ی قبولی بگذراند، نمره یا تمام نمره‌های مردودی قبلی در ریزنمرات تحصیلی دانشجو، ثبت شده و این نمره‌ها در میانگین نیمسال و کل مقطع محاسبه می‌شود.

تبصره‌ی ۱. شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی مجاز است با درخواست کتبی دانشجو مبنی بر بلااثر نمودن نمره‌ی حداکثر یک درس مردودی از میانگین کل مقطع موافقت نماید. نمره‌ی مردودی درس مذکور در ریزنمرات ثبت و در

میانگین نیمسال تحصیلی محاسبه می‌شود. درخواست کتبی دانشجوی و حذف درس مردودی، صرفاً پس از قبولی در آن درس قابل انجام است.

تبصره ۲. تسهیلات تبصره‌ی فوق شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم انضباطی نمره‌ی مردودی دریافت می‌کنند، نمی‌شود.

تبصره ۳: دانشجوی مشمول آموزش رایگان در صورت عدم کسب نمره‌ی قبولی در هر درس یا حذف غیرموجه آن، موظف است برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین، هزینه‌ی مربوط را بر اساس تعرفه‌ی مصوب هیأت امنای دانشگاه پرداخت نماید.

۷-۱۲. چنانچه دانشجو در طول نیمسال تحصیلی بیش از سه شانزدهم از جلسات کلاس‌های یک درس یا جلسه‌ی امتحان پایان نیمسال آن درس، غیبت کند، نمره‌ی آن درس صفر ثبت می‌گردد اما در صورتی که به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر و نمره‌ی آن از مجموع درس‌های آن نیمسال حذف می‌شود. در این صورت، رعایت حداقل شش واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست ولی نیمسال مذکور به‌عنوان یک نیمسال کامل جزو مدت مجاز مقطع تحصیلی وی محسوب می‌گردد.

تبصره. نظارت بر رعایت نظم و انضباط آموزشی و مقررات دانشگاه توسط دانشجو در کلاس درس بر عهده مدرس درس می‌باشد. مدرس درس موظف به ثبت حضور و غیاب دانشجویان در هر جلسه و گزارش آن مطابق ضوابط دانشگاه است و دانشگاه موظف است نسبت به ثبت الکترونیکی آمار برگزاری کلاس‌ها و حضور و غیاب دانشجویان اقدام نماید.

۷-۱۳. اخذ دروس اختیاری مرتبط با رساله‌ی دانشجو با پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه بر اساس برنامه‌ی مصوب از سایر گروه‌های آموزشی، بلامانع است.

۷-۱۴. حداکثر طول دوره‌ی آموزشی ۳ نیمسال تحصیلی است. گروه‌های آموزشی موظف به ارائه‌ی کلیه‌ی دروس در طول نیمسال‌های مذکور و دانشجویان موظف به اخذ آن‌ها در همان نیمسال‌های تعیین شده‌اند.

ماده‌ی ۸. موضوع رساله

تصویب پیشنهادی رساله در دانشگاه پس از گذراندن موفقیت آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در مقطع دکتری تخصصی است.

تبره. رویکردها و سیاست های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی دانشگاه تصویب می کند.

۸-۱. دانشجو می تواند از پایان نیمسال اول تحصیلی، موضوع / زمینه‌ی پژوهشی رساله اش را با نظر استاد راهنما (بند ۴-۱-۵) تعیین و برای نگارش پیشنهاد، تحقیق کند، اما تصویب آن در شورای تحصیلات تکمیلی گروه، منوط به موفقیت در ارزیابی جامع است.

ماده‌ی ۹. مدرّس، استاد راهنما و مشاور

مسئولیت راهنمایی هر دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده‌ی استاد راهنماست.

۹-۱. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، مدیر گروه وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد.

۹-۲. ظرفیت پذیرش دانشجو توسط استاد راهنما در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می گردد.

۹-۳. دانشجوی مقطع دکتری تخصصی مجاز است علاوه بر استاد راهنمای اصلی، استاد راهنمای دوم نیز داشته باشد. استاد راهنمای اول به درخواست دانشجو و از میان اعضای هیأت علمی دارای شرایط دانشگاه محل تحصیل و با مرتبه‌ی علمی حداقل استادیاری با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه بر اساس مفاد «ب» بند (۸-۹) همین ماده در قالب ظرفیت راهنمایی عضو هیأت علمی تعیین می شود. انتخاب استاد راهنمای دوم و استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه از میان اعضای هیأت علمی یا افراد دارای صلاحیت با تخصص مرتبط در جامعه و صنعت با رعایت بند ۹-۱۱ این شیوه‌نامه امکان پذیر است.

در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما (ی اول) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، راهنمایی رساله‌ی دانشجو را دو استاد راهنما به‌طور مشترک عهده‌دار می‌شوند؛ مشروط بر این که راهنمای «اول» یا «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد. در هر حال، مسئولیت راهنمایی دانشجو با استاد راهنمای اول است.

۹-۴. به پیشنهاد استاد راهنما (اول) و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده، یک و در صورت ضرورت، دو استاد مشاور از میان متخصصان عضو هیأت علمی داخل یا خارج از دانشگاه با رعایت مفاد «پ» بند «۸-۸» ماده‌ی «۸» این شیوه‌نامه تعیین می گردد.

۹-۵. دانشجو موظف است مطابق با ضوابط دانشگاه تا قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، استاد راهنما و موضوع رساله‌ی خود را (با نظر استاد راهنما) به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند. در صورت عدم تعیین و تصویب استاد راهنما و موضوع رساله در موعد مقرر در گروه، دانشجو مشمول تسهیلات بند ۴-۱ ماده‌ی ۴ این شیوه‌نامه نمی شود و سنوات دانشجو موضوع بند ۴-۱ ماده‌ی ۴ موجه قلمداد نمی گردد.

۹-۶. انتخاب واحد دانشجو در نیمسال دوم از سنوات تحصیلی و پس از آن، منوط به تعیین عنوان، موضوع/زمینه‌ی پژوهشی رساله با تأیید استاد راهنما و شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی است.

۹-۷. دانشجویانی که واحدهای درسی‌شان را در دو نیمسال با موفقیت می‌گذرانند، مجاز به شرکت در ارزیابی جامع پایان نیمسال مذکور هستند، اما در نیمسال سوم سال تحصیلی موظفند در انتخاب واحد خود «ارزیابی جامع» را ثبت نموده و در آن شرکت کنند و دانشجویانی که واحدهای درسی‌شان را در سه نیمسال با موفقیت می‌گذرانند، مجاز به شرکت در ارزیابی جامع پایان نیمسال یادشده می‌باشند، لیکن در نیمسال چهارم سال تحصیلی موظفند در انتخاب واحد، «ارزیابی جامع» را ثبت کرده و در آن شرکت نمایند.

۹-۸. **شرایط حداقلی تدریس، راهنمایی و مشاوره‌ی رساله‌ی دانشجویان مقطع دکتری** به شرح زیر است، اما شایسته است گروه‌های آموزشی به‌منظور ارتقای سطح کیفی مراحل آموزشی و پژوهشی، به‌ویژه در تدریس، **شرایط حداکثری** را به‌کارگیرند و صاحبان مراتب علمی بالاتر، یعنی استاد و دانشیار را در **اولویت** قرار دهند.

الف) شرایط تدریس:

۱) داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر.

۲) داشتن دو سال (برابر چهار نیمسال) سابقه‌ی تدریس در تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران و اخذ پایه‌ی ترفیع سالانه.

ضمناً مدرس حق‌التدریس باید شرایط این بند را در دانشگاه مبدأ احراز کرده باشد.

۳) موافقت شورای تحصیلات تکمیلی گروه.

ب) شرایط راهنمایی رساله:

۱) داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر.

۲) داشتن دو سال (برابر چهار نیمسال) سابقه‌ی تدریس در تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران و اخذ ترفیع سالانه.

تبصره. در موارد خاص و شرایط اضطرار که نیاز به تأمین استاد راهنما از خارج دانشگاه مازندران است، با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی گروه مربوط، عضو هیأت علمی سایر دانشگاه‌های دولتی معتبر مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با مرتبه‌ی دانشیاری و بالاتر می‌تواند به عنوان استاد راهنما به کار گرفته شود. مشروط بر این که از طریق مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه موافقت دانشگاه مبدأ استعلام گردد.

۳) راهنمایی سه پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد دفاع شده به صورت مستقل در دانشگاه مازندران.

۴) پذیرش دانشجو برای بار اول، چاپ یا پذیرش چاپ حداقل دو مقاله‌ی مستخرج از پایان‌نامه‌ی دانشجوی تحت راهنمایی خود در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه مازندران در مجله‌های معتبر علمی-پژوهشی براساس آیین‌نامه‌ی ارتقا در طول دو سال گذشته.

۵) عملکرد خوب در اتمام به‌موقع پایان‌نامه‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد.

۶) موافقت شورای تحصیلات تکمیلی گروه.

۹-۹. استاد راهنما موظف است برای دانشجویان ورودی هر سال، حداقل ۲ ساعت از وقتش را در هر هفته به رفع اشکالات آموزشی و پژوهشی دانشجویان دکتری اختصاص دهد.

۹-۱۰. تعداد رساله برای راهنمایی دانشجویان دکتری به‌ازای هر ورودی با توجه به حضور تمام وقت استاد و ظرفیت خالی برای هدایت کیفی، یک رساله است.

۹-۱۰-۱. در صورت احراز یکی از شرایط زیر و مهیا بودن شرایط، تعداد رساله می‌تواند از یک به دو افزایش یابد:

۱) داشتن قراردادهای تحقیقاتی مورد تأیید معاونت پژوهشی دانشگاه با خارج از دانشگاه در ارتباط با پروژه‌ی تحقیقاتی دانشجوی دکتری.

۲) دارا بودن مرتبه‌ی دانشیاری یا استادی، با داشتن دو مقاله‌ی چاپ‌شده در مجلات علمی-پژوهشی براساس آیین‌نامه‌ی ارتقا در دو سال گذشته، که متقاضی، نویسنده‌ی مسؤول یا بدون در نظر گرفتن نام دانشجو، نفر اول باشد.

۹-۱۱. در صورت نیاز به استاد راهنمای مدعو(خارج از دانشگاه)، دلایل توجیهی لزوم مشارکت استاد راهنمای مدعو در هدایت رساله باید به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه برسد. به‌علاوه، استاد راهنمای مدعو(خارج از دانشگاه) نیز باید شرایط مذکور در این ماده را در دانشگاه مبدأ احراز کرده‌باشد و لازم است گروه مربوط، دلایل توجیهی و مدارک دال بر احراز شرایط را به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید.

۹-۱۲. اعضای هیأت علمی در بار اول با احتساب دانشجویان استعداد درخشان، بورس مربیان، تبدیل به داخل و... - به استثنای دانشجویان پردیس- می‌توانند فقط راهنمایی یک دانشجوی دکتری را بر عهده‌گیرند. در صورت راهنمایی مشترک به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه، این تعداد تا دو دانشجو قابل افزایش است؛ اما پذیرش و راهنمایی دانشجوی دوره‌ی بعدی برای این دسته از اعضای هیأت علمی منوط به رسیدن به مرحله‌ی ارزیابی جامع دانشجو(یان) بار اول است.

۹-۱۳. استادیارانی که بار اول دانشجو می‌پذیرند، به دلیل رعایت مفاد بند «۹-۱۲» و وقفه‌ی ناشی از ارزیابی جامع، می‌توانند در طول چهار سال، ۳ دانشجو بپذیرند، ولی پذیرش دانشجو در سال پنجم، منوط به چاپ یا اخذ پذیرش حداقل دو مقاله‌ی مستخرج از رساله‌ی دانشجویان دوره‌های قبلی در مجلات معتبر علمی-پژوهشی مورد تأیید وزارت، براساس آیین‌نامه‌ی ارتقا است.

۹-۱۴. در مجموع (با احتساب دانشجویان استعداد درخشان، بورس مربیان، تبدیل به داخل و... به استثنای دانشجویان پردیس و شبانه) حداکثر ظرفیت پذیرش راهنمایی دانشجوی مقطع دکتری از ورودی‌های مختلف به صورت همزمان، در صورت فراهم بودن بسترهای لازم در گروه و دانشکده برای هر عضو هیأت علمی با مرتبه‌ی دانشیار و استاد، ۸ دانشجو و استادیار - به استثنای مشمولین بند «۹-۱۳» همین ماده - ۶ دانشجوست.

تبصره‌ی ۱: شرایط فوق باید در زمان اعلام ظرفیت پذیرش دانشجوی مقطع دکتری به وزارت عتف، احراز شود و به تأیید تحصیلات تکمیلی دانشگاه برسد.

تبصره‌ی ۲: دارا بودن مدرک دکتری برای صاحب نظران و محققانی که عضو هیأت علمی نیستند، الزامی است.

پ) شرایط مشاوره‌ی رساله

انتخاب استاد(ان) مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی، از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان حرفه‌ای مرتبط با رشته‌ی تحصیلی دانشجو امکان پذیر است.

ماده‌ی ۱۰. ارزیابی جامع

هدف از ارزیابی جامع، احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوست.

۱۰-۱. شرایط شرکت در ارزیابی جامع

۱۰-۱-۱. دانشجو موظف است: الف) پس از گذراندن درس‌های دوره‌ی آموزشی و کسب میانگین کل ۱۶ از ۲۰؛ ب) احراز بسندگی زبان خارجی مطابق شیوه نامه ابلاغی معاونت آموزشی وزارت عتف و شیوه‌نامه‌ی داخلی معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران (بند ۵-۲ ماده‌ی ۵) و پ) اخذ مجوز از تحصیلات تکمیلی دانشگاه، در ارزیابی جامع شرکت نماید.

۱۰-۱-۲. دانشجو موظف است حداقل یک ماه قبل از برگزاری ارزیابی جامع از طریق سامانه جامع آموزشی درخواست خود را ثبت کند تا پس از تأیید استاد راهنما، مدیر گروه، دانشکده و مدیریت تحصیلات تکمیلی بتواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

۱۰-۱-۳. دانشکده موظف است حداقل ۲ هفته قبل از برگزاری ارزیابی جامع، مجوز شرکت دانشجو در ارزیابی جامع را از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه کسب نماید.

۱۰-۱-۴. ارزیابی جامع در هر رشته/گرایش حداکثر دو بار در سال و در پایان هر نیمسال تحصیلی به پیشنهاد شورای تحصیلات تکمیلی گروه و پس از تصویب دانشکده و تأیید تحصیلات تکمیلی دانشگاه برگزار می‌شود.

۵-۱-۱۰. دانشجوی در صورت احراز شرایط، مجاز است در ارزیابی جامع نیمسال منتهی به اتمام موفقیت آمیز دوره‌ی آموزشی شرکت نماید؛ لیکن در صورت احراز شرایط (مانند احراز بسندگی زبان خارجی)، موظف است در ارزیابی جامع که در اولین نیمسال بعد از اتمام دوره‌ی آموزشی برگزار می‌شود، شرکت کند. در صورتی که دانشجو بدون عذر موجه از شرکت در ارزیابی جامع امتناع ورزد، یک نوبت از دو نوبت ارزیابی را از دست می‌دهد و تنها یک بار دیگر مجاز به شرکت در اولین ارزیابی جامع بعدی خواهد بود.

تبصره‌ی ۱: تشخیص موجه بودن دلایل دانشجوی با شورای موارد خاص دانشگاه است.

تبصره‌ی ۲: شورای تحصیلات تکمیلی مجاز است موارد زیر را به عنوان جانشین آزمون جامع از دانشجو بپذیرد و نمره‌ی آن را ثبت نماید:

- در صورت کسب میانگین کل ۱۸ و بالاتر توسط دانشجو به شرط عدم مردودی در دروس گذرانده شده.
- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و انتشار یک مقاله‌ی علمی در پایگاه‌های معتبر بین المللی در دوران تحصیل دکتری تخصصی با وابستگی دانشگاه محل تحصیل دوره‌ی دکتری و تا پیش از زمان آزمون جامع.
- کسب میانگین کل ۱۷ و بالاتر و ثبت یک اختراع داخلی یا بین المللی در مراجع ثبت اختراع معتبر در دوران تحصیل دکتری تخصصی تا پیش از زمان آزمون جامع.

۲-۱۰. دستورالعمل برگزاری ارزیابی جامع

۱-۲-۱۰. ارزیابی جامع به صورت آزمون‌های کتبی و شفاهی است. مدیر گروه آموزشی باید موضوع و زمان برگزاری آن را در آخرین نیمسال دوره‌ی آموزشی طی اعلامیه‌ای به اطلاع دانشجویان و طی نامه‌ای به آگاهی معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده برساند.

تبصره‌ی ۱: در صورتی که ارزیابی جامع بلافاصله بعد از آخرین نیمسال آموزشی و در بازه‌ی زمانی میان دو نیمسال برگزار شود، نیاز به ثبت نام در نیمسال مستقل ندارد.

تبصره‌ی ۲: در صورت عدم استفاده از تبصره‌ی ۱، ثبت نام در نیمسال بعدی برای شرکت در ارزیابی جامع، الزامی است. در صورتی که دانشجو در ارزیابی جامع ثبت نام نماید، اما پیش شرط‌های لازم برای اخذ مجوز را احراز نکرده باشد، یا به تشخیص و تأیید گروه و دانشکده، مهلت بیشتری برای برگزاری ارزیابی جامع لازم باشد، نتیجه‌ی ارزیابی جامع در آن نیمسال در کارنامه‌ی دانشجو به صورت با تأخیر درج می‌شود.

۲-۲-۱۰. برگزاری و دبیری جلسه‌های ارزیابی جامع بر عهده‌ی مدیر گروه و زیر نظر معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و با نظارت تحصیلات تکمیلی دانشگاه است و توسط کمیته‌ای مرکب از اعضای زیر انجام می‌گیرد:

(۱) استاد (ان) راهنما و مشاور.

تبصره: حضور استاد مشاور، الزامی نیست.

(۲) دو یا سه عضو هیأت علمی دارای مدرک دکتری با سابقه‌ی دو سال تدریس یا تحقیق در مقاطع تحصیلات تکمیلی و ترجیحاً مقطع دکتری، با نظر گروه (رشته-گرایش) و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده که حداقل یکی از اعضا، دانشیار یا استاد باشد.

(۳) یک عضو هیأت علمی دانشکده با معرفی معاون آموزشی یا مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه به‌عنوان نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه که حداقل استادیار با درجه‌ی دکتری باشد.

(۴) شورای تحصیلات تکمیلی گروه، اعضای کمیته‌ی ارزیابی جامع را تعیین و از طریق معاون آموزشی دانشکده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام می‌نماید.

۲-۲-۱۰. آزمون کتبی ۶۰ و آزمون شفاهی ۴۰ درصد نمره‌ی کل را تشکیل می‌دهند و میانگین کل نمرات دانشجو، در مجموع آزمون‌های کتبی و شفاهی نباید از ۱۶ از ۲۰ کمتر باشد.

۲-۲-۱۰. آزمون کتبی شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه است.

۲-۲-۱۰. آزمون شفاهی شامل سؤالاتی در زمینه‌ی توان علمی، قدرت بیان و استدلال دانشجو و طرح تحقیق رساله‌ی دانشجو به تشخیص کارگروه برگزاری ارزیابی جامع بر اساس «کار برگ ارزشیابی بخش شفاهی ارزیابی جامع»، طراحی شده توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌گیرد.

۲-۲-۱۰. امتیاز دهی بخش شفاهی ارزیابی جامع به‌صورت رأی‌گیری مخفی انجام می‌پذیرد.

تبصره‌ی ۱: دانشجویانی که دارای مقاله یا مقالات با شرایط زیر باشند تا ۵۰ درصد نمره‌ی بخش شفاهی می‌تواند به‌صورت نمره‌ی مازاد به آن‌ها تعلق گیرد، ولی در صورتی که دانشجو از بخش شفاهی در مجموع، نمره‌ی بیش از ۸ کسب نماید، فقط ۸ نمره منظور می‌گردد:

الف) مقاله یا مقالات باید در مجلات علمی- پژوهشی مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری چاپ شده باشد و مقالات چاپ شده در مجلات خارجی باید دارای نمایه معتبر با ضریب تأثیر مثبت باشند.

ب) مقاله باید در راستای موضوع رساله باشد و درج نام «دانشگاه مازندران» الزامی است ولی درج نام سایر مؤسسات در صورتی که مطابق پیشنهادی مصوب دانشجو، همکار در پژوهش باشند، بلامانع است.

پ) تاریخ ارسال مقاله برای مجله و چاپ باید بعد از قبولی در دوره دکتری باشد.

ت) امتیاز مقاله توسط کمیته ارزیابی و براساس آیین نامه ارتقا مشخص می شود.

تبصره ۲: دانشجویان رشته های هنر که صاحب ثبت آثار بدیع و ارزنده هنری «ارزیابی و تأیید شده توسط مراجع ذیصلاح» باشند، در صورت تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی، تحصیلات تکمیلی دانشگاه و کمیته ارزیابی می توانند از امتیاز مقاله بهره مند شوند.

۷-۲-۱۰. دانشکده پس از دریافت نتایج ارزیابی جامع از نماینده تحصیلات تکمیلی، موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی یا تمدید مهلت دانشجویان در ارزیابی جامع را به انضمام صورت جلسه، حداکثر در طول دو هفته به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. در صورت عدم ارسال نتیجه در زمان مقرر، نتیجه ارزیابی در آن نیمسال به مردود تبدیل می شود.

۸-۲-۱۰. تحصیلات تکمیلی دانشگاه باید ظرف یک هفته، قبولی (۱۶ از ۲۰) و یا عدم قبولی دانشجو را اعلام نماید.

۹-۲-۱۰. چنانچه دانشجو در آزمون کتبی، حداقل نمره لازم را کسب نماید ولی در آزمون شفاهی موفق به کسب نمره قبولی نشود، در صورت تقاضا می تواند در ارزیابی جامع بعدی صرفاً در آزمون شفاهی شرکت نماید.

تبصره. حداقل نمره قبولی در ارزیابی جامع، ۱۶ است. در غیر این صورت، دانشجو مجاز است صرفاً یک بار دیگر در ارزیابی جامع شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند. در صورت عدم کسب نمره، امکان ادامه تحصیل از دانشجو سلب می شود.

۱۰-۲-۱۰. چنانچه دانشجو در ارزیابی جامع مردود گردد، گروه موظف است در ارزیابی جامع بعدی از تمام مواد امتحانی از وی ارزیابی به عمل آورد و در صورت عدم قبولی برای بار دوم از ادامه تحصیل محروم می گردد.

ماده ۱۱: تصویب پیشنهاد (طرح پیشنهادی رساله)

۱۱-۱. تصویب پیشنهادی رساله در شورای تحصیلات تکمیلی گروه، پس از گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع، شرط لازم برای اجرای رساله در مقطع دکتری تخصصی است. دانشجو برای تصویب لازم است که ابتدا پیشنهاد را به گروه ارائه نماید و پس از ارائه به گروه، موظف است در حضور اعضای شورای تحصیلات تکمیلی گروه از آن دفاع کرده و آن را به تصویب برساند. این شورا می‌تواند اختیار تصویب پیشنهاد را به کارگروه تصویب، مرکب از اعضای زیر واگذار کند:

(۱) استاد(ان) راهنما و مشاور.

(۲) دو یا سه تن از اعضای هیأت علمی متخصص گروه با مرتبه‌ی حداقل استادیاری و با سه سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در مقاطع تحصیلات تکمیلی و ترجیحاً مقطع دکتری.

تبصره ۱: لازم است دانشجو پیشنهادی خود را در اولین نیمسال بعد از قبولی در ارزیابی جامع به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه برساند.

تبصره ۲: حضور استاد راهنمای اول و مدیر گروه در جلسه‌ی دفاع از پیشنهاد الزامی است.

تبصره ۳: پیشنهاد (طرح پژوهشی رساله)ی دانشجو بعد از تصویب در شورای تحصیلات تکمیلی گروه، باید در «کمیته‌ی تصویب پایان‌نامه و رساله‌ی دانشگاه» مطرح شود و در صورت تصویب در این کمیته، رسمیت می‌یابد.

۱۱-۲. «کارگروه تصویب پایان‌نامه و رساله‌ی دانشگاه»، حداقل مرکب است از:

(۱) مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه.

(۲) مدیر پژوهش و فناوری دانشگاه.

(۳) هیأت رئیسه‌ی هر دانشکده، شامل: الف) رئیس، ب) معاون آموزشی، پ) معاون پژوهشی.

(۴) مدیر گروه آموزشی مربوط.

(۵) کارشناس پژوهشی دانشکده.

۱۱-۲-۱. مسؤلیت دریافت پیشنهادها (طرح پژوهشی رساله‌ها) از دانشجویان یا گروه‌های آموزشی، بررسی اولیه و طرح در کارگروه تصویب با معاونت پژوهشی دانشکده‌ها است.

۱۱-۲-۲. در صورت نیاز به اصلاحات در پیشنهاد در هریک از مراحل تصویب، دانشجو ملزم به پیگیری نظرهای کارگروه تصویب دانشگاه و اعمال آن‌هاست.

۱۱-۲-۳. رئیس دانشکده نتایج جلسه‌ی کارگروه تصویب را به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام نماید. مدیر تحصیلات تکمیلی نیز لیست دانشجویان و عناوین و هزینه‌های پیشنهادی مصوب را به معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه اعلام کند و آن معاونت مسئول پرداخت هزینه‌ها از اعتبارات مربوط است.

۱۱-۲-۴. محلّ تشکیل جلسات کارگروه تصویب، دانشکده‌های مربوط است و در صورت موافقت اعضا می‌تواند در محلّ دیگری تشکیل شود.

۱۱-۳. کارگروه تحصیلات تکمیلی یا کارگروه تصویب موظف است پس از دریافت پیشنهاد (طرح پیشنهادی رساله‌ی دانشجو از گروه آموزشی، حداکثر تا سه هفته آن را بررسی کند و معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده باید بعد از تأیید پیشنهاد توسط شورای دانشکده، نتیجه را رسماً به تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام نماید.

۱۱-۴. مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه نتیجه‌ی نهایی را به صورت کتبی به دانشجو اعلام و رونوشت آن را برای صدور ابلاغ‌های لازم به دانشکده ارسال خواهد کرد.

۱۱-۵. دانشجو پس از تصویب پیشنهاد (طرح پیشنهادی رساله) تا زمانی که از رساله‌ی خود دفاع نکرده، موظف است براساس تقویم دانشگاهی در نیمسال‌های بعدی برای رساله ثبت نام نماید. عدم ثبت نام دانشجو در سنوات مجاز تحصیلی به منزله‌ی انصراف از تحصیل است و بازگشت به تحصیل دانشجو منوط به صدور مجوز توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. در صورتی که بازگشت به تحصیل دانشجو به شوری موارد خاص دانشگاه ارجاع داده شود، آن شورا در باره‌ی بازگشت، مدت و نحوه‌ی ادامه‌ی تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری خواهد کرد.

۱۱-۶. دانشجوی دکتری باید در هر نیمسال تحصیلی مطابق تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش پیشرفت تحصیلی خود را براساس پیشنهادی مصوب و مطابق فرم مربوط، به صورت کتبی و با تأیید استاد(ان) راهنما، مدیر گروه و معاون آموزشی دانشکده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. ثبت نام نیمسال‌های بعدی دانشجو منوط به ارائه‌ی گزارش پیشرفت تحصیلی می‌باشد و عدم ارائه‌ی آن به منزله‌ی انصراف از تحصیل است.

۱۱-۷. ثبت نام دانشجویی که در فرصت مطالعاتی به سر می‌برد، پس از ارائه‌ی گزارش پیشرفت تحصیلی صورت می‌گیرد. مجوز کتبی ثبت نام را تحصیلات تکمیلی دانشکده پس از دریافت گزارش پیشرفت تحصیلی دانشجو صادر

می‌کند و نظارت بر اجرای ثبت نام بر عهده‌ی گروه مربوط می‌باشد. همچنین دانشکده موظف است رونوشت مجوز را به‌انضمام مستندات برای تأیید یا رد، به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید.

۸-۱۱. قبل از جلسه‌ی پیش‌دفاع، مدیر گروه دستاوردهای علمی رساله‌ی دانشجوی را که لازمه‌ی دفاع است و به تأیید استاد(ان) راهنما رسیده، به‌صورت کتبی به معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه می‌نماید. پس از بررسی و تأیید، نتیجه از سوی معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده به مدیر گروه اعلام می‌شود. با دریافت این تأیید و انجام موفق پیش‌دفاع، دانشجو می‌تواند درخواست مجوز برای دفاع از رساله را ارائه نماید.

۹-۱۱. دانشجو موظف است قبل از دفاع نهایی، رساله‌ی خود را در جلسه‌ای با حضور استاد راهنما، مشاوران، داوران داخلی و افراد علاقمند، تشریح نماید. رساله‌ی دانشجو پس از اصلاحات احتمالی، آماده‌ی دفاع نهایی خواهد شد.

ماده‌ی ۱۲. ارزیابی رساله (دفاع از رساله)

۱-۱۳. شرایط ارزیابی رساله

دانشجو پس از تدوین رساله و مشروط بر تأیید استاد/استادان راهنما از حداقل کیفیت دستاوردهای علمی رساله مجاز است در حضور هیأت داوران از رساله‌ی خود دفاع کند.

تبصره ۱. با توجه به اهمیت انتشار دستاوردهای علمی و تحقق مرجعیت علمی کشور، صدور مجوز دفاع از سوی مدیریت تحصیلات تکمیلی منوط به تأمین یکی از شرایط زیر می‌باشد:

الف- چاپ دو مقاله‌ی علمی -پژوهشی یا مروری معتبر و مستخرج از رساله در نشریات با درجه‌ی «الف» و «ب» مورد تأیید وزارتین یا حوزه‌ی علمیه یا نشریات معتبر بین‌المللی مورد تأیید وزارتین یا نشریات نمایه شده‌ی بین‌المللی معتبر مورد تأیید دانشگاه.

ب- ثبت اختراع خارجی در دفاتر بین‌المللی ثبت اختراع معتبر مورد تأیید دانشگاه، کشفیات و آثار ارزنده و بدیع هنری.

تبصره ۲. در صورت احراز یکی از شرایط زیر دانشجو از ارائه‌ی مقاله‌ی دوم معاف می‌گردد:

الف- کرسی نظریه پردازی مورد تأیید دبیرخانه‌ی حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی شورای عالی انقلاب فرهنگی که در دانشگاه مازندران برگزار و ارائه شود.

ب- اختراع مرتبط با دستاوردهای رساله که در اداره‌ی ثبت اختراعات سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به ثبت برسد.

ج- چاپ کتاب (تألیفی / تصنیفی) در دانشگاه مازندران یا انتشارات معتبر خارج از دانشگاه و یا أخذ گواهی پذیرش چاپ کتاب از معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مازندران یا انتشارات معتبر خارج از دانشگاه (لازم به ذکر است که هرگونه همکاری اشاره شده با انتشارات خارج از دانشگاه، منوط به هماهنگی قبلی و أخذ مجوز از معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مازندران می‌باشد).

تبصره ۳. اخذ کد DOI یا DOR (ویژه مقالات علمی - پژوهشی مجلات علمی داخل کشور) معادل چاپ مقاله محسوب می‌شود.

۱-۱-۱۳. در دستاوردهای علمی منحصراً باید نام «دانشگاه مازندران»، استاد(ان) راهنما، مشاور(ان) و دانشجو ذکر شود و درج نام فرد و یا دانشگاه‌ها و مؤسسات دیگر به عنوان همکار در پژوهش فقط در موارد ذیل بلامانع است:

۱) نام دانشگاه، مؤسسه و فرد/ افراد به عنوان همکار از ابتدا با دلایل توجیهی در پیشنهاد درج شده باشد و در شورای تحصیلات تکمیلی گروه و کارگروه تصویب پایان‌نامه و رساله‌ی دانشگاه به تصویب رسیده باشد.

۲) چنانچه استاد(ان) راهنما، مشاور(ان) و دانشجو در فرایند پژوهش رساله بدین نتیجه رسیده باشند که بدون همکاری دانشگاه، مؤسسه و فرد/ افراد دیگر به عنوان همکار، رساله به فرجام و نتایج مطلوب نخواهد رسید، قبل از نگارش، چاپ یا أخذ پذیرش چاپ مقاله با درج نام همکاران جدید، باید درخواست خود را با دلایل توجیهی به عنوان اصلاح یا مکمل پیشنهاد، به مدیر گروه آموزشی تحویل دهند تا به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و کمیته‌ی تصویب پایان‌نامه و رساله‌ی دانشگاه برسد.

۳) دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله‌ی دکتری و برای ادامه‌ی فعالیت‌های پژوهشی خود طبق آیین‌نامه‌ی مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیل با عنوان فرصت‌تحقیقاتی در یکی از دانشگاه‌های داخلی یا خارجی با رعایت ضوابط و مقررات مشغول به فعالیت شود.

تبصره ۴. مرجع تشخیص مستخرج بودن مقاله از رساله، شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی است.

۱-۱-۱۳. ضمن مجاز بودن مفاد «بند ۱-۱-۱۳»، نویسندگانی که در مقالات مستخرج از رساله الزاماً باید استاد(ان) راهنما یا دانشجو باشد و درج نام و نام خانوادگی استاد راهنما و دانشجو، به همراه نام صحیح دانشگاه مازندران یا (University of Mazandaran) و پست الکترونیکی دانشگاه مازندران الزامی است؛ در غیر این صورت، آن مقاله برای دفاع از رساله پذیرفته نمی‌شود.

۳-۱-۱۳. تحصیلات تکمیلی دانشگاه بعد از احراز کفایت دستاوردهای علمی (موضوع بندهای ماده‌ی ۱۳-۱) مجوز دفاع از رساله را صادر می‌کند.

۴-۱-۱۳. ترکیب هیأت داوران به شرح زیر است:

الف) استاد(ان) راهنما.

ب) استاد(ان) مشاور.

پ) دو نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه در رشته‌ی مربوط به‌عنوان داوران داخلی به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه؛ که لازم است یکی از آن‌ها دارای مرتبه‌ی دانشیار یا بالاتر و دیگری استادیار یا بالاتر باشد و در صورت نبود دانشیار در گروه، انتخاب داور با مرتبه‌ی استادیاری بلامانع است. داوران یادشده باید حداقل سه سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در مقاطع تحصیلات تکمیلی و ترجیحاً مقطع دکتری داشته و متخصص و صاحب‌نظر در زمینه‌ی رساله‌ی دانشجو باشند.

ت) یک داور خارج از دانشگاه با عنوان عضو هیأت علمی، با اولویت دانشیار و بالاتر، که باید متخصص و صاحب‌نظر در زمینه‌ی رساله‌ی دانشجو باشد، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه.

تبصره: در صورت عدم امکان حضور داور خارج از دانشگاه در جلسه‌ی دفاع، جلسه می‌تواند با تشخیص و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی گروه و تأیید معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه به صورت ویدئوکنفرانس برگزار شود.

ث) نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه با مرتبه استادیاری و بالاتر.

۵-۱-۱۳. درخواست صدور مجوز دفاع از رساله توسط دانشجو پس از تأیید استاد راهنما، باید یک ماه قبل از تاریخ دفاع صورت‌پذیرد و بعد از تأیید گروه و تحصیلات تکمیلی دانشکده، حداقل دو هفته قبل از تاریخ دفاع به تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده‌باشد. ضمناً رساله حداقل یک ماه قبل از دفاع باید در اختیار هیأت داوران قرارگیرد.

۶-۱-۱۳. جلسه‌ی دفاع با حضور استاد راهنمای اول، هیأت داوران و نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسمیت می‌یابد.

۷-۱-۱۳. تأیید کتبی داور خارجی و یک داور داخلی مبنی بر قابل قبول بودن رساله برای صدور مجوز دفاع الزامی است و مدیر گروه آموزشی، مسئولیت انجام امور مربوط بدان را بر عهده دارد.

۸-۱-۱۳. در صورت غیبت استاد راهنمای دوم یا استادان مشاور در جلسه‌ی دفاع به ترتیب، چهل و سی درصد از حق الزحمه کسر می‌گردد.

۹-۱-۱۳. ریاست جلسه‌ی دفاع، نظارت بر حسن اجرا، رعایت ماده‌های این شیوه‌نامه و مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در رابطه با دفاع، بر عهده‌ی نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه بدون حق رأی است.

۱۰-۱-۱۳. دانشجو موظف است در این جلسه گزارشی از رساله‌ی خود را ارائه و از آن دفاع کند.

۱۱-۱-۱۳. حداقل زمان لازم بین تصویب پیشنهاد (طرح پژوهشی رساله) در شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دفاع از رساله یک سال است.

تبصره: احراز تحقق یک سال، منوط به انتخاب رساله در دو نیمسال تحصیلی و دفاع از آن در پایان نیمسال دوم است.

۲-۱۳. کیفیت ارزیابی رساله

ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی و پژوهشی، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه‌ی نگارش انجام می‌شود.

۱-۲-۱۳. رساله‌ی کلیه‌ی رشته‌های تحصیلی باید به زبان رسمی ایران، یعنی «زبان فارسی» نگارش و دفاع شود. علاوه براین، دانشجویان علاقه‌مند می‌توانند رساله‌ی خود را به زبان انگلیسی بنویسند.

۲-۲-۱۳. رساله‌ی کلیه‌ی رشته‌های زبان‌های خارجی، مانند زبان و ادبیات انگلیسی، زبان روسی، زبان و ادبیات عربی باید به همان زبان رشته‌ی تحصیلی نگارش یابد اما دفاع از آن به زبان فارسی در صورت صلاحدید گروه بلامانع است.

تبصره: دانشجویان خارجی مجاز به نگارش رساله به زبان انگلیسی هستند و نگارش چکیده‌ی بلند به فارسی، الزامی است.

نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

۳-۲-۱۳. در پایان جلسه‌ی دفاع، اعضای هیأت داوران، ارزیابی رساله‌ی دانشجو را بر اساس «سطوح ارزیابی رساله» تعیین می‌نمایند. ملاک تصمیم‌گیری در خصوص قبولی رساله، رأی موافق حداقل سه عضو از اعضای هیأت

داوران است. «سطوح ارزیابی رساله» عبارتند از: الف) قبول: ۱. عالی ۲. خیلی خوب ۳. خوب؛ ب) مردود.

سطح بندی بر اساس نمره گذاری زیر انجام می گیرد:

۱) عالی (۲۰-۱۹)

۲) خیلی خوب (۱۸-۱۸/۹۹)

۳) خوب (۱۶-۱۷/۹۹)

ب) مردود (کمتر از ۱۶)

نمایندگی تحصیلات تکمیلی دانشگاه سطح ارزیابی را ثبت و تأیید می نماید و این نتیجه در کارنامه‌ی دانشجو درج می گردد.

۴-۲-۱۳. نمره‌ی رساله در میانگین کل محاسبه نمی شود.

۵-۲-۱۳. نحوه‌ی محاسبه‌ی آرای هیأت داوران: ۱) استاد یا استادان راهنمای مشترک مجموعاً یک رأی؛ ۲) مشاور یا مشاوران مجموعاً یک رأی؛ ۳) هر کدام از داوران یک رأی مستقل. مجموعاً پنج رأی.

۶-۲-۱۳. چنانچه ارزیابی رساله‌ی دانشجو «مردود» اعلام شود، با تأیید هیأت داوران، حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده می شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله‌ی خود دفاع کند. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دفاع از رساله در بار دوم، دانشجو از ادامه‌ی تحصیل محروم می شود.

۷-۲-۱۳. تشخیص هیأت داوران مبنی بر قبول رساله با هریک از سطوح سه گانه‌ی عالی، خیلی خوب و خوب مذکور در بند «۱۳-۲-۳» ماده‌ی «۱۳-۲»، به مفهوم نادیده گرفتن اصلاحات احتمالی لازم در رساله نخواهد بود بلکه بدین مفهوم است که پس از انجام اصلاحات مورد نظر هیأت داوران، نیازی به دفاع مجدد از رساله نیست. حداکثر زمان اصلاح رساله پس از برگزاری جلسه‌ی نهایی دفاع و اخذ نمره‌ی قبولی توسط دانشجو، ۳ ماه می باشد. هیأت داوران موظف است در جلسه‌ی دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تأیید نشود، نحوه‌ی ارائه‌ی نمره‌ی نهایی و قبولی یا عدم قبولی رساله را تعیین تکلیف کند.

متعاقباً گروه آموزشی باید ظرف حداکثر یک ماه کلیه‌ی مدارک تکمیل شده‌ی مربوط به دانش آموختگی، از جمله رساله‌ی اصلاح شده و صورت جلسه‌ی دفاع را از طریق معاون آموزشی دانشکده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه تحویل دهد. در این صورت، تاریخ دانش آموختگی همان تاریخ قید شده در صورت جلسه‌ی دفاع خواهد بود.

۸-۲-۱۳. در صورت تأخیر دانشجو در تحویل رساله‌ی اصلاح شده، دانشکده باید ظرف مدت ۱۵ روز موضوع و تصمیم اتخاذ شده‌ی خود را به صورت کتبی به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. این تصمیم می‌تواند به یکی از دو صورت ذیل باشد:

الف) دانشجو نیاز به دفاع مجدد دارد و در این صورت باید درخواست مجوز دفاع نیز متعاقباً ارسال شود.

ب) دانشجو نیاز به دفاع مجدد ندارد و مدارک تکمیل شده متعاقباً ارسال خواهد شد.

در هر دو صورت تاریخ دانش‌آموختگی، تاریخ ارسال مدارک لازم از تحصیلات تکمیلی دانشکده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه خواهد بود. وقفه‌ی ایجاد شده از زمان دفاع اولیه، با رعایت کلیه‌ی ضوابط و در چهارچوب سنوات آیین‌نامه‌ی و قابل اعطا از طرف دانشگاه، جزو سنوات تحصیلی دانشجو محاسبه و طبق ضوابط و حسب مورد، دانشجو مکلف به پرداخت شهریه‌ی سنوات اضافه خواهد بود.

۹-۲-۱۱. هیچ کسر نمره‌ی به‌ازای تمدید سنوات تحصیلی صورت نمی‌پذیرد.

دانشجویی که در سنوات مجاز تحصیلی با موفقیت از رساله خود دفاع نکند، با رعایت ضوابط مربوط فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را دریافت می‌کند.

ماده‌ی ۱۴. دانش‌آموختگی

ملاک دانش‌آموختگی، گذراندن تمامی واحدهای درسی مقطع و اکتساب میانگین کل حداقل ۱۶ براساس واحدهای گذرانده‌ی آموزشی و موفقیت (کسب درجه‌ی «قبول») در دفاع از رساله (بدون احتساب نمره‌ی رساله در میانگین کل) است.

تبصره‌ی ۱: تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع با کسب درجه‌ی قبولی از رساله است.

تبصره‌ی ۲: مدرک مقطع دکتری تخصصی با ذکر شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی و نوع پذیرش صادر می‌شود.

ماده‌ی ۱۵. تخلف علمی

چنانچه دانشجو در حین تحصیل، انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (سرقت علمی، جعل، تقلب، کپی‌برداری و غیره) شود و تخلف او از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه اثبات گردد، با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور و متناسب با میزان تخلف، تصمیم‌گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره. در صورت احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی کارگروه اخلاق در پژوهش دانشگاه با رعایت ضوابط تعیین شده توسط کارگروه مذکور، تخلف مذکور بررسی و متناسب با میزان تخلف، تصمیم گیری در مورد دانشجوی خاطی توسط دانشگاه صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۶. محرومیت از تحصیل

دانشجو در موارد زیر از ادامه‌ی تحصیل محروم خواهد شد:

- ۱) در هریک از نیمسال‌های تحصیلی بدون عذر موجه ثبت نام نکند.
- ۲) میانگین کل نمره‌های درسی گذرانده، کمتر از ۱۶ باشد.
- ۳) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو ارزیابی جامع.
- ۴) ارزیابی پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی رساله‌ی دکتری دو بار نامطلوب تشخیص داده شود.
- ۵) رساله‌ی دانشجو با رعایت «بند ۱۳-۲-۵» ماده‌ی «۱۳-۲» این شیوه‌نامه، «غیر قابل قبول» ارزیابی شود.
- ۶) مدت مجاز تحصیل با رعایت «ماده‌ی ۳» این شیوه‌نامه به پایان برسد.

۱-۱۶. در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در مقطع دکتری، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی ریزنمرات درس‌های اخذشده را براساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

۲-۱۶. دانشجوی انصرافی یا اخراجی موظف است به کلیه‌ی تعهداتی که سپرده، عمل کند. در هر حال، صدور گواهی ریزنمرات مندرج در بند «۱۶-۱» منوط به تسویه حساب دانشجو با دانشگاه است.

ماده ۱۷. سایر موارد

۱-۱۷. تحصیل به صورت تمام وقت: تحصیل دانشجو در مقطع دکتری به صورت حضوری و تمام وقت بوده و دانشجو موظف است در زمان‌هایی که گروه تعیین می‌کند در دانشگاه حضور یابد و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود را انجام دهد. تحصیل دانشجویانی که رابطه‌ی استخدامی (رسمی یا پیمانی) با ارگان‌های دولتی یا غیردولتی دارند، منوط به اخذ مرخصی یا مأموریت تحصیلی در تمام طول دوره‌ی تحصیل است.

۲-۱۷. ثبت نام، مرخصی تحصیلی و اتمام سنوات تحصیلی: دانشجو باید تا زمان دانش آموختگی در هر نیمسال ثبت نام کند. عدم ثبت نام دانشجو در موعد مقرر در هر نیمسال تحصیلی به منزله‌ی انصراف از تحصیل خواهد بود. ثبت نام در هر نیمسال با تأیید سامانه‌ی جامع آموزشی دانشگاه اعتبار می‌یابد.

۱-۲-۱۷. دانشجوی پس از موفقیت در ارزیابی جامع و تا زمانی که از رساله‌ی خود دفاع نکرده، موظف به انتخاب واحد رساله در هر نیمسال تحصیلی است.

۲-۲-۱۷. در موارد خاص که دانشجو عذر موجه داشته باشد، به شرط دارا بودن سنوات تحصیلی، پس از تأیید استاد راهنما، گروه آموزشی، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، می‌تواند از حداکثر دو نیمسال مرخصی تحصیلی یا حذف نیمسال با احتساب در سنوات استفاده کند. در این موارد، درخواست مرخصی باید پیش از آغاز ثبت نام به آموزش دانشکده‌ی مربوط ارائه شود. در صورتی که دانشجو سنوات تحصیلی نداشته باشد نیز شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز به بررسی خاص بودن وضعیت دانشجو و تصمیم‌گیری در این باره است.

۳-۲-۱۷. درخواست مرخصی تحصیلی در نخستین نیمسال ورود مجاز نیست.

۴-۲-۱۷. دانشجویی که برای استفاده از فرصت مطالعاتی به خارج از کشور سفر کرده و قادر به انتخاب واحد و ارائه‌ی گزارش پیشرفت کار رساله در نیمسال مورد نظر نیست، با تکمیل فرم مربوط متعهد می‌شود که پس از بازگشت و به پایان رساندن دوره‌ی قانونی، حداکثر ظرف یک هفته به آموزش مراجعه و انتخاب واحد کند. معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده باید عدم بازگشت به موقع دانشجو از فرصت مطالعاتی را به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام نماید.

۳-۱۷. تغییر رشته و انتقال در مقطع دکتری ممنوع است.

۴-۱۷. دانشجوی پس از گذراندن ارزیابی جامع و در صورت موافقت استاد راهنمای اول، تکمیل فرم‌های مربوط، دارا بودن شرایط وزارت عتف و شرایط اختصاصی دانشگاه می‌تواند در اولویت استفاده از فرصت مطالعاتی قرارگیرد. استفاده از فرصت مطالعاتی تابع «شیوه‌نامه‌ی اجرایی فرصت تحقیقاتی کوتاه‌مدت در داخل و خارج از کشور» سازمان امور دانشجویان وزارت عتف و مصوبات دانشگاه است.

تبصره. در زمان درخواست دانشجو برای استفاده از فرصت مطالعاتی نباید بیش از سه سال از سنوات تحصیلی وی گذشته باشد.

۵-۱۷. چاپ یا نشر الکترونیکی رساله‌های دکتری بلامانع است؛ اما دانشجو باید کلیه‌ی قوانین و مقررات دانشگاه را در این زمینه رعایت نماید. در غیر این صورت، دانشگاه مختار خواهد بود از طریق مراجع ذیربط نسبت به احقاق حقوق خود اقدام نماید.

مادّهی ۱۸

تفسیر مواد آیین‌نامه‌ی مقطع دکتری بر عهده‌ی معاونت آموزشی وزارت و مسئولیت حسن اجرای این شیوه‌نامه و پاسخگویی قانونی به آن بر عهده‌ی دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده‌ی معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌باشد.

مادّهی ۱۹

این شیوه‌نامه در یک مقدمه، ۱۹ مادّه و ۴۱ تبصره در تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۰۱ به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسید و مطابق آیین‌نامه‌ی دکتری تخصصی مصوّب جلسه‌ی ۹۶۲، تاریخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و بعد از آن لازم‌الاجرا است و تمام آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها و مستندات مرتبط با مقررات آموزشی قبلی برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ و پس از آن لغو و بلااثر است.

شیوه‌نامه‌ی داخلی برگزاری دوره‌های توانمندسازی زبان خارجی ویژه‌ی
دانشجویان مقطع دکتری تخصصی دانشگاه مازندران

مقدمه

شیوه‌نامه‌ی اجرایی احراز یسندگی زبان خارجی برای دانشجویان مقطع دکتری تخصصی مصوب جلسه‌ی ۹۵۴ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۷ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی، طی نامه‌ای به شماره‌ی ۲۱/۲۹۹۳۳۰ و تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۷ به تمامی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ گردید. براساس اختیارات تفویض شده در تبصره‌ی ۴ بند ۳ ماده‌ی ۲ به دانشگاه‌های مجری مقطع دکتری تخصصی، این شیوه‌نامه‌ی داخلی تهیه و تدوین گردید و صرفاً برای دانشجویان مقطع دکتری تخصصی ورودی مهر ۱۴۰۲ و بعد از آن قابل اجراست.

کلیات

ماده‌ی ۱. هدف

این شیوه‌نامه چارچوبی است در جهت حفظ وحدت رویه در تمامی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه مازندران به منظور احراز یسندگی زبان خارجی دانشجویان مقطع دکتری تخصصی و ایجاد بستر لازم و مناسب برای افزایش سطح توانمندی و به روز رسانی علمی و تخصصی آنان که برای نیل به مرزهای دانش در رشته-گرایش‌های تحصیلی آنان تدوین گردیده است.

ماده‌ی ۲. تعاریف

دانشگاه: منظور دانشگاه مازندران است.

دانشکده: به هر یک از دانشکده‌های دانشگاه مازندران اطلاق می‌گردد.

مرکز: منظور مرکز آموزش‌های آزاد و مجازی دانشگاه است که متولی برگزاری دوره‌های توانمندسازی است.

استاد راهنما: هر یک از اعضای هیأت علمی دانشگاه که مسئولیت هدایت و راهنمایی رساله‌های دانشجویان مقطع دکتری را به عنوان استاد راهنمای اول بر عهده دارند.

دانشجو: به هر یک از تحصیل‌کنندگان مقطع دکتری تخصصی اطلاق می‌شود.

دوره‌ی توانمندسازی: دوره‌ی آموزشی آشنایی و کسب مهارت‌های چهارگانه‌ی مورد نیاز زبان خارجی به مدت یک‌سال در قالب ۲ دوره‌ی شش‌ماهه است.

زبان: منظور زبان انگلیسی است.

مهارت‌های چهارگانه‌ی زبان انگلیسی: شامل مهارت‌های گفتاری، شنیداری، خوانداری و نوشتاری است.

ماده‌ی ۳. شرایط و ضوابط

۳-۱. در صورت تشخیص استاد راهنما مبنی بر بسنده بودن سطح زبان خارجی دانشجو و عدم نیاز به گذراندن دوره‌ی توانمندسازی، نام دانشجو به همراه دلایل استاد راهنما در صورت‌جلسه‌ی گروه آموزشی مربوط درج گردد و صورت‌جلسه طی نامه‌ای به معاونت آموزشی دانشکده و از آنجا به معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود.

۳-۲. در صورت ضرورت حضور دانشجو در دوره‌ی توانمندسازی، معرفی دانشجو باید لزوماً طی نامه‌ای از طریق استاد راهنما با مدیر گروه و از مدیر گروه با ریاست دانشکده صورت پذیرد و دانشکده نیز در این زمینه با معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه مکاتبه نماید.

۳-۳. دوره‌ی توانمندسازی هم‌زمان با نیمسال دوم تحصیلی سال ورود دانشجو آغاز و حداکثر در دو بازه‌ی زمانی شش ماهه ارائه می‌گردد.

۳-۴. نوع دوره و سطح آن برگرفته از محتوا و مفاد کتاب‌ها و منابع آموزشی مورد تأیید گروه آموزشی زبان انگلیسی دانشگاه مازندران است.

۳-۵. قبل از شرکت دانشجو در دوره، آزمون تعیین سطح زبان وی توسط گروه زبان انگلیسی دانشگاه انجام می‌گیرد؛ بدیهی است پس از بررسی نمرات این آزمون، نیاز دانشجو به حضور در کلاس‌های مهارت‌های چهارگانه مشخص می‌شود.

۳-۶. دوره‌ی توانمندسازی به مدت شش ماه (۱۲۰ ساعت) می‌باشد.

۳-۷. نحوه‌ی ارائه‌ی دوره به صورت حضوری است.

۳-۸. ارزیابی دانشجو در پایان دوره و از طریق آزمون‌های کتبی و شفاهی صورت می‌گیرد.

۳-۹. در صورت عدم موفقیت دانشجو در دوره‌ی شش‌ماهه‌ی نخست، امکان حضور وی در دوره‌ی شش‌ماهه‌ی دوم نیز فراهم است. بدیهی است در صورت عدم موفقیت دانشجو در آزمون پایانی دوره‌ی شش‌ماهه‌ی دوم، کسب نمره‌ی ملاک دانشگاه مازندران در آزمون‌های معتبر زبان خارجی (قید شده در شیوه‌نامه‌ی اجرایی آیین‌نامه‌ی مقطع دکتری دانشگاه مازندران) ضروری است.

۳-۱۰. بسندگی زبان برای دانشجویانی که در دوره‌ی توانمندسازی شرکت می‌کنند در صورتی قابل تأیید است که ۵۰ درصد نمره‌ی ارزیابی دوره را کسب نمایند.

۱۱-۳. مرکز آموزش‌های آزاد و مجازی دانشگاه موظف است هنگام ثبت نام دانشجویان معرفی شده، شرایط و ضوابط شرکت در کلاس‌ها و نیز هزینه‌ی دوره را اطلاع‌رسانی کند و برای انجام تعهدات مالی، تا پایان دوره (قبل از برگزاری آزمون نهایی) به آن‌ها فرصت دهد.